

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej¹⁾
z dnia 23 grudnia 2004 r.
w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz
zagospodarowanie
(Dz. U. z 2005 r. Nr 6, poz. 45, z 2007 r. Nr 208, poz. 1507)

Na podstawie art. 90 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) warunki i tryb przyznawania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, wysokość tej pomocy oraz wartość i składniki pomocy na zagospodarowanie;
- 2) sposób przygotowania i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia oraz zadania opiekuna usamodzielnienia;
- 3) tryb zawieszania pomocy na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki.

§ 2. 1. Warunkiem przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki przez starostę właściwego do przyznania tej pomocy jest:

- 1) wskazanie przez osobę usamodzielnianą co najmniej na dwa miesiące przed osiągnięciem przez nią pełnoletności danych osobowych osoby, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, oraz przedstawienie pisemnej zgody tej osoby;
- 2) złożenie indywidualnego programu usamodzielnienia;
- 3) złożenie wniosku o przyznanie pomocy.

2. Starosta właściwy do przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki przyznaje tę pomoc po wyznaczeniu opiekuna usamodzielnienia, pod warunkiem że opiekun ten daje rękojmię należytego wykonania powierzonych mu zadań.

3. Warunkiem przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, poza warunkami określonymi w ust. 1 i 2, jest pisemna deklaracja osoby usamodzielnianej, zawarta w indywidualnym programie usamodzielnienia, że pomoc ta będzie przeznaczona na zaspokojenie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na:

- 1) polepszenie warunków mieszkaniowych;
- 2) stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienie kwalifikacji zawodowych;
- 3) pokrycie wydatków związanych z nauką osoby usamodzielnianej, innych niż wydatki, o których mowa w art. 88 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

4. Warunkiem przyznania pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, poza warunkami określonymi w ust. 1 i 2, jest:

- 1) określenie w indywidualnym programie usamodzielnienia planu kontynuowania nauki;
- 2) przedłożenie na początku każdego semestru zaświadczenia stwierdzającego kontynuowanie nauki w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej.

5. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki jest przyznawana na czas trwania roku szkolnego i roku akademickiego.

6. W przypadku gdy po ukończeniu nauki w szkole ponadgimnazjalnej osoba została przyjęta w tym samym roku kalendarzowym na studia wyższe, pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje do dnia 31 sierpnia.

7. W przypadku gdy po ukończeniu studiów pierwszego stopnia osoba została przyjęta w tym samym roku kalendarzowym na studia drugiego stopnia, pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje do dnia 30 września.

§ 3. 1. Dyrektor lub kierownik placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę i młodzieżowego ośrodka wychowawczego, zwany dalej "dyrektorem lub kierownikiem", albo rodzina zastępcza informuje właściwe powiatowe centrum pomocy rodzinie, nie później jednak niż do dnia 10 grudnia roku poprzedzającego, o wychowankach, którzy w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność.

2. Dyrektor lub kierownik albo rodzina zastępcza informuje właściwe powiatowe centrum pomocy rodzinie o zamiarze usamodzielnienia się wychowanka, co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia przez niego placówki lub rodziny zastępczej.

3. Dyrektor lub kierownik albo rodzina zastępcza przekazuje dokumentację dotyczącą osoby usamodzielnianej powiatowemu centrum pomocy rodzinie, nie później niż na miesiąc przed terminem opuszczenia przez tę osobę placówki lub rodziny zastępczej.

§ 4. 1. Wniosek o przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki osoba usamodzielniana składa do starosty właściwego do przyznania tej pomocy za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej.

2. Wniosek osoby usamodzielnianej rozpatruje kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego do przyznania pomocy w porozumieniu z opiekunem usamodzielnienia.

§ 5. 1. Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej, opuszczającej rodzinę zastępczą niespokrewnioną z dzieckiem i zawodową niespokrewnioną z dzieckiem rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, rodzinnego lub dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych

intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ustala się w kwocie odpowiadającej:

1) 400 % podstawy, o której mowa w art. 78 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej "podstawą" - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w rodzinie zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem i zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, rodzinnego lub w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres powyżej trzech lat;

2) 400 % podstawy - w przypadku gdy osoba usamodzielniana opuszcza dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;

3) 200 % podstawy - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w rodzinie zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem i zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, rodzinnego lub w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres od dwóch do trzech lat;

4) 100 % podstawy - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w rodzinie zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem i zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, rodzinnego lub w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres od roku do dwóch lat.

2. Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej z rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem lub opuszczającej młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek wychowawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, zakład poprawczy ustala się w kwocie odpowiadającej:

1) 300 % podstawy - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w rodzinie zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres powyżej trzech lat;

2) 200 % podstawy - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w rodzinie zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres od dwóch do trzech lat;

3) 100 % podstawy - w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywała w rodzinie zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres od roku do dwóch lat.

3. Do okresów pobytu, o których mowa w ust. 1 i 2, wlicza się wszystkie okresy, w ciągu których osoba usamodzielniana przebywała w innej rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę, specjalnym ośrodku wychowawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

4. Do okresów pobytu, o których mowa w ust. 1 i 2, wlicza się również okres do sześciu miesięcy przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą, w przypadku gdy jej pobyt w rodzinie zastępczej ustał wskutek śmierci osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej.

5. Pobyt w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego dłuższy niż sześć miesięcy traktuje się jako pobyt w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, a osobie, która po tym okresie, przebywając w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, osiągnęła pełnoletność, jest przyznawana pomoc pieniężna na usamodzielnienie zgodnie z ust. 1.

6. Przepisy ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio do ustalenia okresu pobytu wymaganego do uzyskania prawa do pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki.

§ 6. 1. Wartość pomocy na zagospodarowanie ustala się jako równowartość kwoty nie wyższej niż 300 % podstawy.

2. Wartość pomocy na zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej niepełnosprawnej w stopniu umiarkowanym lub znacznym ustala się jako równowartość 300 % podstawy.

3. W skład pomocy na zagospodarowanie mogą wchodzić:

- 1) materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania;
- 2) niezbędne urządzenia domowe;
- 3) pomoce naukowe;
- 4) sprzęt rehabilitacyjny;
- 5) sprzęt, który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

§ 7. 1. Indywidualny program usamodzielnienia przygotowuje osoba usamodzielniana wraz z opiekunem usamodzielnienia przy współpracy właściwego do przyznania pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności, biorąc pod uwagę sposób i formy:

- 1) współdziałania i wspierania osoby usamodzielnianej w kontaktach z rodziną i środowiskiem;
- 2) uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej;

- 3) uzyskania kwalifikacji zawodowych;
- 4) pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego;
- 5) osiedlenia się osoby usamodzielnianej w powiecie innym niż miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w placówce lub rodzinie zastępczej;
- 6) pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w szczególności przez:
  - a) umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym przez czas określony,
  - b) całkowite lub częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju,
  - c) ułatwienie uzyskania mieszkania socjalnego z zasobów gminy,
  - d) umożliwienie osobie usamodzielnianej uczącej się w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej zamieszkania w bursie lub internacie do czasu ukończenia nauki,
  - e) całkowite lub częściowe pokrycie osobie usamodzielnianej studiującej w szkole wyższej wydatków związanych z zakwaterowaniem;
- 7) podjęcia zatrudnienia;
- 8) pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń.

2. Przygotowując indywidualny program usamodzielnienia, osoba usamodzielniana uwzględnia w nim plan podejmowanych działań wynikających z programu oraz terminy ich realizacji.

§ 8. 1. Indywidualny program usamodzielnienia staje się podstawą przyznania świadczeń na usamodzielnienie z datą podpisania go przez osobę usamodzielnianą, opiekuna usamodzielnienia oraz kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

2. Starosta, do którego osoba usamodzielniana złożyła indywidualny program usamodzielnienia, informuje starostę właściwego ze względu na planowane miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej o zamiarze osiedlenia się tej osoby w miejscowości wskazanej w tym programie oraz przesyła mu kopię indywidualnego programu usamodzielnienia i informacje o opiece usamodzielnienia. Starostowie tych powiatów ściśle współpracują ze sobą w dalszym procesie usamodzielnienia tej osoby.

3. Zmiany w indywidualnym programie usamodzielnienia może dokonać osoba usamodzielniana wspólnie z opiekunem usamodzielnienia w przypadku zmiany sytuacji życiowej tej osoby. Zmiany programu wymagają zatwierdzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

4. Po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia osoba usamodzielniana wraz z opiekunem usamodzielnienia i kierownikiem powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwego do udzielenia pomocy dokonują oceny końcowej procesu usamodzielnienia.

§ 9. Do zadań opiekuna usamodzielnienia należy:

- 1) zaznajomienie się z dokumentacją i drogą życiową osoby usamodzielnianej;
- 2) opracowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą indywidualnego programu usamodzielnienia;
- 3) ocena realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia oraz jego modyfikowanie;
- 4) współpraca z rodziną osoby usamodzielnianej oraz ze środowiskiem lokalnym, zwłaszcza ze szkołą oraz gminą;
- 5) opiniowanie wniosku o pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki.

§ 10. 1. Zawieszenie pomocy na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki może nastąpić w drodze decyzji administracyjnej z urzędu lub na wniosek osoby usamodzielnianej, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego.

2. Zawieszenie pomocy może nastąpić na okres nie dłuższy niż jeden rok.

3. W przypadku zawieszenia pomocy osoba usamodzielniana wraz z opiekunem usamodzielnienia wpisuje w indywidualnym programie usamodzielnienia przyczyny zawieszenia oraz sposób postępowania w przewyżczeniu tych przyczyn. Wprowadzenie do indywidualnego programu usamodzielnienia nowych wpisów związanych z zawieszeniem pomocy wymaga zatwierdzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.²⁾

---

¹⁾ Minister Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej - zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 265, poz. 2643).

²⁾ Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc [rozporządzenie](#) Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 października 2001 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie dla pełnoletnich osób z rodzin zastępczych oraz osób opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych i domów pomocy społecznej, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich i specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (Dz. U. Nr 120, poz. 1293), zachowane w mocy na podstawie art. 159 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703).